

ЭБЭРДЭ ЭЙИЭХЭ, УЧУУТАЛ КИЬИЭХЭ!

Учуутал аймагы маньик сургэтин кетер истин изийн тыллардаах кэрэх-сэбиллээх түмсүү соторутаарыта Дюжук-скай куоракка А.Е.Кулаковскай аатынан Күлтура дыбарыаһыгар буолан ааста. Тэрийээччи — Чурапчы улуутун Дирин орто агро-оскуолатын коллектива. Түмсүү Улуу Кыайыны 60 сылыгар анаанмыт.

Дирин оскуолада улуус биир кырдьаас оскуолатынан биллэр, кэлэр сылга аһыллыбыта 85 сылын туолар, орто оскуола буолан бастакы выпуһун талаарбыт 50 сыла буолар. Бу сыллар усталарыгар оскуола коллектива үөрэтэр-нигэр үлэбэ үгүс үтүө үгэстэри олохтоон кэллэ. Манна улуска бастааһын физико-математическай кылаас аһыллыбыта, производственной үөрэх тэриллибитэ. Киинлэр базаларыгар республикада биир бастааһын оскуола 1988 сыллаахха агро-оскуолада буолан уларытыллыбыта. Амматтан Алтан, Мэнэ-Хангаластан Бүтэйдээх, Чурапчыттан Дирин орто оскуоаларын добордуу сибээстэрэ олохтоммута быйыл 45 сылын туолар. Улууска тыа сирингэр аан бастаан манна 1995 сыл ахсынньы ыйыгар 392 мистэлтээх таас оскуола дыһытэ тутуллан үлэбэ кирибитэ. Бу оскуолага үөрэммит наука доктордары Д.Н.Миронов, М.М.Фомин, олимпийскай чемпион П.П.Пинигин, Ил Түмэн ба

стакы спикерэ А.П.Илларионов, РСФСР народнай худуолунньуга А.П.Мунхалов, СР норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, генерал-майор Е.Е.Марков Россия үтүөлээх учуутала Т.К.Далбаева, РФ үтүөлээх учуутала, К.Д.Ушинский медалын лауреата, педагогической наука кандидата Е.Д.Макаров, партия XXII-с съездин делегата П.О.Дмитриева уо.д.а. ааттарынэн оскуола сирдээхтик кизэн туттар. Билигин оскуола үтүө үгэстэрин 80-ча учууталлаах педколлектив айымньылаахтык салгыыр. Коллектив 80 бырыһыанын оскуола бэйэтин выпускниктара ылаллар. Ааспыт сылга "Үөрэнээччилэри үлэбэ уонна профессиональна идэни талыыга иити" диэн А.С.Макаренко аатынан II-с аан дойду норуоттарын икки ардыларынаагы конкурса орто агро-оскуолалартан Дирин оскуолата биһр бастын үлэлээх буоларын туһунан биһиги, аба көлүөкэ учууталлар, астына, кизэн тутта иһиттибит.

Дыбарыас концертыр саалатыгар кырдыаас көлөнү үнүүталлары кытты-оскуоланы араас сылларга бүтүрбүт вы-пукниктир үөзү-көтө мугуннубут. Оску-ола директора А.А.Сергеев оскуола исто-риятын, ордук тоһоолоон Аба дайду Улуу сэринтигар кыттыбыт буюун-үчү-талаар чонна оскуола билигини кэмгэ

үлэтин тустарынан билиһиннэриктии кэрхэсэн иһиттибит. Бу кэиниттэн өссө биир долгутуулаах түгэн буолла. Дирин орто оскуолатыттан харыс да сирин хал барыйбакка үлээлэбит, олохторун анаабыт, сүүһүнэн ычаты ииппит-үөрөппит физкультура учуутала Е.Д.Дьячковскайга, нуучча тылын учуутала А.П.Борисовага "Учууталлар учууталлара" диэн бэлиэни үөрүү-кетүү ортотугар СР үөрэбин министрствотын бэрэстэбинэтэлэ туттарда. Ынырыллыбыт аҕа көлүөнэ учууталлар барылара, ким да арытыалламмакка Диринг орто агро-оскуолатын үбүлүүйүнэй кинигэтин, Махтал суругу, "Кыайыы 60 сыла" бэлиэни, сибэкки дьөрбөтө бэлэни тутамыт үөрдүбүт-кеттүбүт. Дирингэ оскуола аһыллыһаннан бастаан төрүттэспит Сидоровтар педагогическай династияларын туһунан итэр-үөрэтэр, элбэри билиһиннэрэр бэрээхэй кинигени бэлэх тутан улаханнык сөхкүрбэтибит.

Бу кээниттэн ырыа-тойук, үнүү-бии тардылынна. Сцена ветераннар Н.Е.Саввин, А.П.Борисова, К.И.Ксенофонтова өнүлүбүт чур куластарын, оскуола выпускнига, драматист К.В.Михайлов, оскуола учуутала В.Е.Корякин, детдом итиллээчннн Сергей Семенов аныгыдын ырыаларын дунуйа ичкнн.

бит. Үөрэнээччибит В.Е.Петров - Айыл чуралчылар хоту кеңсөрүллүүдэрин туһунан "Күн көрү" дигэн сийнтэз-спектаклын сэнээрэн көрдүбүт.

Учуутал үрдүк аатыгар сүгүрүйэр, учуутал умсулбаннаах үлэтин пропагандалыыр дьолуннаах түмсүү манан түмүктэннэ. Дирин агро-оскуолатын директоругар А.А.Сергеевкэ, Чурапчы улуунун үөрэбин управлениетын начальнигар Е.С.Сидорова элбэх махтал тыллара этилиннилэр уонна этилиэхтэрэ да турдаа. Кырдьыга да, учууталтан ордук ыччакка, дьонго-норуокка туһалаах, үүнүүгэ-сайдыыга, кэлэр кэскилгэ угунар, улуун идэ баарын билбэппин. Учуутал байан-таан барбыта суох. Кини баайа — үөрэнээччилэрэ. "Оо, учууталым, доробол!" — диэн үөрэппит оҕолорун үөрэ-көтө көрүстэхтэринэ киһи санаата көтөҕүллэр, дуубата сырдыыр, туһалаабы онорбуккунан киэн туттуу санаата үөскүүр. Биллэҥи аасыт үйэ 50—60 с сыллaryыгар учуутал идэтин талан ыл-быллытыттан олох кэмсиммэппит.

Михаил ПЕРМЯКОВ,
Дирин оскуолатын урукку
директора, Чурапчы улуусун
Бочуоттаах гражданина.
Дьоккуускай к.

Сонуннар

сыйлана... Киригээ олус тийимтигиз гына суруллубут. Кырдыаа-
дик ойуулаабыт”, – дикэн бэлгизтээт. Суруйгаачы Семен Роман-
рун тарта: “Сомого кинигетигер алта кэлсээн, биир сэлэн киир-
арыгылааһын проблематыгар бүтүн биир кинигэ анаммыта суох.
Ялара тус-туслалар. Бу автор кыаа-хото тутууга буолар”.

Сэхээн бэрхгэгчид сууриалчдыг бэлэглэрин санаачилгын этгилэр, сэхэн сүрүн героин Ньургун Тийтэл обрелгыг тохтоотулал, кини дьылгата угүс кийини долгулпутун бэлэглээтилэр. Конференция бүтүүтүгэр автор П.П.Федоров – Сомохо аажааччылар угүс ыйытыларыгар хоруйдаата.

Чурапны улууһа тэриллэбитэ 75 сылыгар аналлаах "Чурапчинский улус: история, проблемы, перспективы развития" научнай-практической конференцияга киин библиотека "Чурапны улууһа: үйэтэн-үйэбэ" диэн улахан кинигэ быыстапкатын тэрийбитэ. Быыстапканы конференция кыттыылаахтара сэһэрэн көрбүттэрэ, аахпытара, сорохтор сурунан илдьэ барбыттара. Маны талынан библиотечнай ситимтэн: Хатылытаабы филиал сэбиэдиссэйэ Иустикова М.П., Сыланнаабы филиал сэб. Аммосова А.В., улуустаабы библиотекаттан Душкина В.И., Захарова Н.Г. конференцияга дакылааттарынан кыттыыны ылбыттара.

Библиотека ийинэн үлэлиир "Уран" мини-вернисажка мединститут студентката Сaina Попова уонна педагогической үлэ ветерана, РСФСР үөрэжиринтин туйгуна Г.Н.Дьячковская үлэлэрин быыс-тапкалара буолан ааста. Сaina Попова туйутан араас кыыллары онорбутун, айылба матырыйаалла-рын көмөгүнэн күөх сайыны дүүлүбүтүн көрбүт эрэ бары кэрэхсээтэ. Оттон Галина Николаевна туо-стан кырыллыбыт кыталыктара, кумаарыттан кырыллыылары, танаска уруллуйдара (батик), о.д.а. онолук-тара кээни кэрэхсир диону барытын тардар, үгүлэр курдук.

Хаартыска: "Кыайыга кынаттабыт ырыалар" дьоро кизгэ түгэниптэн.

КЫҢҢЫЫ КЫҢЫЛ БЫЛЛАҢА - ХАҢАХСЫККА

1941—1945 сс. Ага дайдуу көмүскүүр Улуу сэриигэ Кыайыы 60, Чурапчы улууна тэриллибитэ 75 сылларын көрсө “Үбүлүйдээх сыл былаага” эстафета ытыллар. Эстафета ханна тийбит сиригэр сэри, тыыл уонна үлэ ветераннарын чизстээһиннэр, ол сыллары сырдатар киинэлэри көрдөрүү, Албан аат уруктара, тематической бизчэрдэр, өйтөн сүрүйүү, уруһуй конкурстара о.д.а. ытыллаллар.

Эстафета Диринг нэвчилсээр (багш А.П. Старостин) бары даяаллар ытыллыгын тэргүүн хэмээн нэрлэгдсэн. Энэ тавагчид 1980-1981 онд 1980 оны олимпын тоглоомд оролцсон. Энэ тавагчид 1980-1981 онд 1980 оны олимпын тоглоомд оролцсон. Энэ тавагчид 1980-1981 онд 1980 оны олимпын тоглоомд оролцсон.

Н. ЗАХАРОВА.

1

"CO" corp.

МАНЫ КЭРДИИ БЭРЭЭДЭГЭ УОННА БЫРААБЫЛАТА

Государственной Думе 1997 сүл тохсуннуу ый 22 күнүгэр ылыммыт Российской Федерация "Ойуурун кодексатыгар" 2004 сүл ахсынны ый 29 күнүгэр манньк хэжкэ уларыйыылар киридилээ.

Ойуур халааныг хамгаалж, үлэгтэйгээр ойуур-төв фонд-
тын септөөхтүг тулганыг хамгаалж, мэдээлэл дэлгэцтэй
байхыг итгэнэ махыг билигтэнэ, ордерын картэрийг буул-
гд. Хас бириднэ мэдээлэл, чаагаар билигтэнэ зэвдэг тэрил-
тэнтэн тулгуулаа сүрх, картотека олохтонор, компьютерга хилл-
риллэр. "Ойуур Кодексын" урукку 107-с ыстайгага ухуулна,
онон мэдээлэл хамгаалж даганы чөлөөтэй көрүүлбэт бу-
дда.

Мас кэрдэнтэ ураты хонтуруолга ылылынна. Мас кэрдээнчигэ кэрдэр маһын сыанатын төлөбүтүн туһунан Саха республикатын ойуурун Агентстваны биэргэтинчэ баар эрэ түгэнигэр ордер ааһа уонна билиэти бэрилэр. Онон, маһынан туһанамаччы тэрилтэлэр, бааһынай хаһаайыстыбалара, предпринимателлэр, чааһынай дьон, маһы отукка, тутууга о.д.а. анаан кэрдээнчигэ иннинэ хаһаан даһаны маһы кэрдэи билиэтин, ордерын ыһаахтааххыт. Маһы кэрдэр уонна тизээр кэмэтингэр ол билиэккитин илдьэ сылдьаргыт ирдэнэр. Кэрдиллибит мас мутуга ыраастаныахтаах, чөнөчөк үрдүгэ тиит аллараа диаметрыттан үс ҕыммытан биэрс буолуохтаах. Кэрдэн бүтэн, мутугу ыраастаан баран дэлээнэни ойуур хаһаайыстыбатын үлэһиттэригэр туттараргыт.

Маһы көнүлз суох кэрдигэ билээт, ордер сыанатын 50 төгүл улахан кээмэйдээх ыстараап түһэриллээт. Холбоор, 200 солк. сыаналаах маһы көнүлз суох кэрдий иһин ыстарааба 10 тыһ. солк. буолар.

Соторутаабыга биһиги улууслутугар "Росприроднадзор" инспектора А.А. Артемов кэлэ сылдьан маһы кэрдингэ бэрэбэр кэ онордо. Ол түмүгэр, кенгүлэ суох кэрдин иһин Маарыччааннаабы потребообество 14 тыһ. солк., ОДКХ ГУП 78 тыһ. солк. суумалаах ыстараларка таардылыннылар.

Соёруу Диринг энгэр нэвчилээтэргэ улуустаагы ойуур хаһааньыстыбатын инспектора Г.М.Степанов сульдъан Хайаксыка А.А. Евграфов социальнай маһын биллэтэ суох кэрдибитин иһин 27 тыһ. солк. боротоксуол толордо.

Н. ДЬЯЧКОВСКАЯ,
Чурапчытаабы ойуур хаһаайстыбатын
кылабынай лесничэйэ.

АРМИЯТТАН СУРУК КЭЛЛЭ!

Хатылы нэлэйдигин олохтоохторо Анна Николаевна урч-
на Николай Петрович Сивцевтэр Хабаровскай кыраай Быһык
почтовой отделениетыгар баар 64571 №-дээх воинской чаас
штабын начальнига Ю. Малышков илии баттаһыннаах маньык
ис хоһоонноох сургу туттулар:

**“ВООРУЖЕННЫЕ СИЛЫ РФ
БЛАГОДАРСТВЕННОЕ ПИСЬМО**
Уважаемые Анна Николаевна, Петр Васильевич!
Командование части благодарит Вас за воспитание сына
Смирнова Николая Петровича.

Ваш сын — честный, дисциплинированный воин, мастерски владеет вверенным оружием, активно участвует в общественной жизни подразделения. Образцовой службой, самоотверженным ратным трудом он завоевал уважение и авторитет у командиров и товарищей.

Выражаем уверенность в том, что ваш сын и впредь будет служить примером в выполнении воинского долга, с честью продолжая боевые традиции воинов-танкистов.

Начальник штаба войсковой части 64571
полковник Ю. Малышенко"

Ааспыт сүл түмүгүнэн улуус үрдүнэн табаары уонна өнөнү оңоруу 406,6 мөл. солк. тэҥнэстэ, ол иһиттэн нэһилиэтиннээх төлөбүрдээх өнөнү оңоруу 39,2 мөл. солк. тиниэд. Ааспыт сүл туһааннаах кэмин кытта тэҥнэ- хэххэ бордодууксуйаны уонна төлөбүрдээх өнөнү оңоруу уопсайа 4,2 % улаатта, онтон нэһилиэтиннээх төлөбүрдээх өнөнү оңоруу ылан көрдөххө, ааспыт сүл- тан улаатыы 23,3 % тэҥнэстэ. Норуот хаһаайыстыбатын биридди салаатынан арааран ыллахха: промышленнос- ка 57,2 мөл. солк. (-13,7%), тыа хаһаайыстыбатыгар 22,1 мөл. солк. (-15,9%), тутууга 41,9 мөл. солк. (17%), эр- гизикэ 82,2 мөл. солк. (10,7%), сибээскэ 24,9 мөл. солк. (34,6%), дьиз-уот коммунальной хаһаайыстыбата 129,5 мөл. солк. (3,7%), транспорка 30,1 мөл.солк.(-6,3%), бю- джет тэрилтэлэригэр 15,0 мөл. солк. өнөнү уонна табаа- ры оңордулар. Мантан көстөрүнэн улуус үрдүнэн тыа хаһаайыстыбатыттан, транспортан уонна промышленно- стан ураты салааларга ааспыт сүллээбэр оңорон таһа- рын үрдэттэ.

Тохсунньу 1 күнүн туругунан улууска 267 баанына
хаһаайыстыбата баарыгар 11 598 гектар сирдээхтэр, ит

Олорор дүниэни олоххо киллэрин ааспыт сылтаан 27,5% аччаан, 446к.м. уопсай инээххэ дьэз туутулунна. Дьэз тууту-
туугар Арыйлаахха, Мэлдээхсигэ, Сыланна, Хадаарга, Хаты-
лыга, Хайахсынка биэр да дьэз олоххо кирибэтэ. Физкульту-
ра институтугар икки коттежная типпээх 218 кв.м. уопсай
инээххэ дьэзэлэр воһна 66 мистээлээх студенаар олорор воһ-

В.ПЕРМЯКОВ
оройуоннар икки ардыларынаабы
6 №-дээх государственной статистика Чураачы-
улуулугаабы отделын кылаабынай специалиһа

Хитисыскава: И.И. Мохначевскай

